

برنجی ۱ غروشدہ در .

برنجی ۱ غروشدہ در .

مجموعہ منتخب

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومرلو دکا در .
کوندربلجک اوراق معلم نامنہ اورایہ کوندربلجدر .
پوسنہ اجرئی ویرامش مکاتب قبول اولتاز .

استابلو ایچون آونہ یازماز . بوغاز ایچی داخل اولدی
حالدہ خارج ایچون بر سنک آونہ بدلی — پوسنہ
اجرئیله برار — یاریم عثمانلی براسیدر .

فی ۷ شعبان سنه ۱۳۰۵

(مغارف نظارتک رخصتیه هفته در فمہ نشر اولور)

فی ۶ نisan سنه ۱۳۰۳

مکتب سلطانی درس لردن :

— ۱۴ —

استطراد

«تألیف» دبیلان شیده «قوت» ضعف» فساد» دن عبارت اولوق اوزره اوج کیفیت تصور اولور. کلمات فصیحہدن مرکب اولان کلامده فصاحت آخیق «قوت تألیف» ایله قائم اولور. بو قوت ایسه بالاده تعداد اولنان «متافر کلمات» تنایع اضافات، کثرت تکرار، ضعف تألیف، تعقید» عارضه لرینک انتقاسیه حصوله کایر.

«فساد تألیف» — که «ربطسلیق» دبه تعریف اولنه بیلیر — حقیقده ضعف تألیفدن بشقه الک عادی برفالقدرد. آثار اسلافده یوکاده چوئجه تصادفی اولور. مثلاً مترجم عاصمک :

«... جمعی دیدی که: آنک وجه اسهلی واردد: بوشخصی دریاه الفا ایدلم. اگر دینه چوکوب کیدر ایسه بنوراسیدندر واکر یوزنه جبقار ایسه بنوطاوده دندر دیو تعالیم طریق ایلدیکی باعث ختده جماعت اولمشدرد.»

فقره سنده ضعف تألیف بولوروز.

ینه مشارالیهک :

«... در حال فصوصی و شروحنی احضار و مراجعت و واقف کیفیت اولدقارنده سکوت ایله کویاکه شاباش محمدت اولدیله.»

عباره سنده ایسه فساد تألیف کوروز.

شو حالده بالایه نقل اولنان :

(کل سفیددر بوستانده عرف کیوب)

(بهار حاکمک شمعی باب نایدرد)

کئی فساد تألیفی مشتمل سوزلر ضعف تألیف مثاللردن عد اولتاماق اقتضا ایدرسده — تکثیر اقسامدن احتراز ایله برابر پینلرنده کی مناسبته مبنی — بو ایکی حالک برنام ایله یاد اولغنی مجوز ایدلمشدرد.

مع ما فیہ فساد تألیفه «ضعف تألیف» دینلکه ضعف تألیفه ده «فساد تألیف» دینلک لازم گلز.

«اشئی»

تعقید — کلامک معنای مقصوده دلالتی واضح اولمقدرد.

بو کیفیت ایکی شیدن نشأت ایدر : برنجی عبارتده — ترتیب الفاظ ترتیب معانی موافق اولتاماق صورتیله — خلل بولمقدرد. اینجیسی ظاهر عبارتدن آکلاشیلان معادن مقصود اولان معنایه انتقاده صعوبت اولمقدرد.

برنجیسنه «تعقید لفظی»، اینجیسنه «تعقید معنوی» دینیلیر. «بلاغت عثمانیه» ده ایراد اولنان :

(تلخ ایدر آدمک البته مذاق عیشن)

(باده نوش ایله بوکون ائله فکر فردا)

ییتی — که «بوکون باده نوش ایله . فکر فردا ائله . فکر فردا آدمک مذاق عیشنی البته تلخ ایدر.» دینلک اوله جقدر — تعقید لفظی به مثالدر .

فضولینک :

(دوزخه کیرمز ستمکنک یانان)

(قابل جنت دکل اهل عذاب)

ییتی ده تعقید معنوی به مثال اوله بیلیر. آکلاشتمز کوره مقصدی «ستمکنک یانان عاشقه جهنم جنت کی کایر.» دینلکدر. آتش ستمک کمال شدتی کو سترتمک ایسترد. عبارتدن بومعنایه انتقاده ایسه صعوبت چکیلیر .

بر عبارتده ضعف تألیف اولوب تعقید لفظی اولتاماق، بالعکس تعقید لفظی بولوب ضعف تألیف بولتاماق ممکن اولدیغی کئی ایکسینک احتمایی ده ممکندر. شو حالده پینلرنده عموم و خصوص من وجه اعتبار ایدلمک لازم کایر . بناء علیه ضعف تألیف ایله تعقید لفظینک شی واحد اولدیغنی تبیین ایدر.

— — — — —

— مستفیض —

«ابو منصور ثعالی» لک «الایجاز والایجاز» عنوانی کتاتبندن :

— ۱۴۹ —

«بیله رک رد ایدن، بیله رک قبول ایدندن زیاده معذور طوبیایور.»

«بطحیوس اول»

— ۱۵۰ —

«عاقل، زردنده بولنان تریاقه اعتقاد زهر ایچمز.»

«بطحیوس اخیر»

— ۱۵۱ —

«اعدانك اهوئی كه زیاده اظهار عداوت ایدندرد.»
«فسططین روی»

— ۱۵۲ —

«منفعتی سنك مضرتكده اولان آدم هیچ بروقت سكا عدا-
وتدن خالی قالماز.»

«ارجاسف ترکی»

— ۱۵۳ —

«مروت - كافه محاسنی جامع براسعدرد.»
«هرام بن هرمز»

— ۱۵۴ —

«فته آنخی یاقان ایچنده یانار.»
«فیروز بن یزدجرد»

— ۱۵۵ —

«ایستدیکك اولیورسه اوله جفی ایسته.» [*]
«نوشیروان عادل»

— ۱۵۶ —

«خالقه سرفروا تمك كافه ناسك وظیفه سی ایسه ده بووظیفه یی
ایفا ایله كه زیاده مكلف اولان. خالقل خالقه سرفرو ایتمكدن
وارسته قیادینی بختیاردر.»
«كذا»

— ۱۵۷ —

«ما فوقك اطاعت ایتكه سكا ده مادونك اطاعت ایسون.»
«بروز بن هرمز»

— ۱۵۸ —

«كسله مقارن فقردن، حسده مقارن عداوتدن، هر مه مقارن
علتدن قورتیلش یوقدر.» [**]
«كذا»

— ۱۵۹ —

«وقتده فرار ظفردرد.»
«كذا»

— ۱۶۰ —

«دشمنك سوزینه آلدانان، نفسنك اك بیوك دشخیدرد.»
«حارت - ملوك عربدن»

— ۱۶۱ —

«عزت غضب ذلت اعتذاری مؤدی اولور.»
«عرو بن العاص»

[*] «اذا لم تستطع شيئاً فدعه - وجاوزه الى مانس استطع» مانته
قربیدرد.
[**] «كل العداوة قدر تربي ازانتها»
«العداوة من عاداك بالحسد»

— ۱۶۲ —

«عاقل اهو ن شرینی طانیاندر.»
«كذا»

— ۱۶۳ —

«اخواتی ترك ایدن متروك اولور.»
«مغیره بن شعبه»

— ۱۶۴ —

«مؤقر عفو اولنور. مؤسر عفو اولغاز.»
«حجاج»

— ۱۶۵ —

«عجائب دنیادن بری ده دفن ایتدیکمز میتك اوزرینه طوبراق
آتمقده اولدلممز خالده آغلامه مزدر.»
«عبدالله بن المعتز»

— ۱۶۶ —

«اتقل ناس مشغولی مشغول ایدندرد.»
«حسن بن علی الاطروش»

— ۱۶۷ —

«قلم برشجره دركه میوه سی معانیدرد. فكر بردیادركه انجوسی
حکمتدرد.»
«عبد الحمید - كاتب مشهور»

— ۱۶۸ —

— برمغی حقنده —

«کویا نه قدر قلب وار ایسه برره گلش ده بر شخص تشکیل
ایتمش. هر قلبه آرزو ایتدیکمی نغمه ایله صفابخش اولور.»
«حسن بن وهب»

— ۱۶۹ —

«اسرار آلا نه وقوف اکمال صناعاته معین اقوادرد.»
«ابو الفرج البیضاء»

— ۱۷۰ —

«نیجه ظالم واردركه کندی نی مظلوم کوستر.»
«كذا»

— ۱۷۱ —

— عبدکاهده کوردیکی برصاحبه جال حقنده —

«بو، کوردمك ایچون چیقماش، کورلك ایچون چیقماش.»
«سقراط»

— ۱۷۲ —

— کندی سنی زیارت ایدن برعلوی به —

«سز بری زیارت ایدرسر کز فضل کزله ایدرسر کز. بز سزی
زیارت ایدرسر کز فضل کز ایچون ایدرز. هر خالده فضل سز کدر.»
«یحیی بن معاذ»

— ۱۷۳ —

— آینه به باقوب یوزنک چرکینکنی کوردیکی سروده —
 «حمد ایدرم او الله که مکروه ایچون آدن بشقه سنه حمد ایدلر.»

«ابو الحارث جبین»

— ۱۷۴ —

«ابو العنیل» بر کون «طاهر بن عبد الله» که حضورینسه کبروب الی او بر. طاهر درکه:
 — بیقریکک خشوقی الی اینجندی.
 ابو العنیل شو جوانی و برز:
 — اقدم، کیرینک دیکناری ارسلانک بغه سنی اینجتمز.

— ۱۷۵ —

«منصور فقیه مصری» بر کون اوغلنک قوشه قوشه اوینا. مقدمه اولدینی کورنجه دیش که:
 — اوغیغیزم، آیاقلریکک بدریکک قلبدن اولدینی، بیلسیدک آنره رفقی ایله معامله ایدردک.

— ۱۷۶ —

«ابو بکر الخوارزمی» در ایش که:
 — مغناری هجو یوللو سولنیش بیک قدر بیت محفو ظمدر.
 بونلرک الک باغی، الک چیزی شودر:
 «ماراه احدی — دار قوم مرین» [*]

— ۱۷۷ —

«جمحظه الیمکی» مدعوأ بولندینی بر ضایقندن عودتسنده «محظوظ اولدیکرمی» دیه صوراناره «صودن بشقه هر شی صوغق ایدی» جوانی و برمش.

— ۴۵ —

«جاحظ» که «البيان والتبيين» عنوانی کتابندن:

— ۱۷۸ —

«تحف برشی کوروبده کولامک تحف برشی کورمکسزین کولمکدن اغریدر.»

«حکمای اسلامیه دن بری»

— ۱۷۹ —

«قلب بشر ایلمکنی کوردیکی آدمی سومک، قانانی کوردیکی آدمی سومامک ایله محبولدر.»

«حضرت عائشه»

— ۱۸۰ —

«زیلعوس» یونانیه بریسی فنا حالده سوکشی. او سکوت ایدرمش. بر دیکری دیش که: «نصل صوصه بیابورسکو؟» زیلعوس

[*] شیخ سعدینک:

† مطربی دور ازیں خجسته سرای †

† کس دوازش ندیده دریک جای †

باقی بومالده در.

شو جوانی و برمش: «برکوبک سکا هاو لاسه سن ده آکا هاو. لاریسین»

— ۱۸۱ —

میراث یدیلردن بری اکلنک ایچون حضورینه ایکی مجنون کتیرقش. دیوانلر ایشی آزدینجه بکمز حدتلسوب «کتیرک نیم قیلیمی!» دیه هایقیرمش. دیلردن بری دیش که: «ایکی ایدک. اوچ اولدق!»

— ۱۸۲ —

«محمد بن کعب» «علامت خذلان ندر» دیشلر. «کوزلی چرکین، چرکینی کوزل عد اتمک!» دیش.

— ۱۸۳ —

دهات عربک سر آمداندنن اولان «مغیره بن شعبه» حضرت فاروق حقتده دیر ایش که: «والله درجه فضل، آلداتقندن — درجه عقلی ده آلداتقندن متعالیدر!»

— ۱۸۴ —

«تکلمکدن صفایاب اولیانی استماع زحمتدن قورتار.»
 «حکمای اسلامیه دن بری»

— ۱۸۵ —

«شعی» نک مجلسنه دوام ایدن بر اعرابی متصل سکوت ایدرمش. برکون شعی کندینسه طول سکوتنک سببی صورمش. اعرابی دیش که: «دیکله! اوکرن! صوص! قورتار!»

— ۱۸۶ —

«فرق یاشتندن اول حکمت سوبلیه مین، آدن صکره هج سوبلیه مز.»

«حکمای اسلامیه دن بری»

— — — — —

— نمونه انتخاب —

— ۱۱ —

سرورزی

«۱۱۶۵» تاریخسنده آنده طوغشدر. اسمی «عثمان» در. «فطین» تذکره سنده «مصطفی» اولوق اوزره قید اولنشی سهوه میندیر. پدیری طرفقدن «سیادت» ی حارثدر.

سید اولدینغه اولیای اموردن برنه خطابا یازدینی برقطعه دال اولدینی کی اسمی عثمان اولدینغه دخی کندینسیله اوغراشتی ایستیلردن «رفیع» جوابا سوبلدیکی:

«آخر هجوه سرورینک آدن یازدی رفیع»

«مستحقمی بو حقارتاره اسم عثمان»